

Bošnjačka pismohrana. Časopis za povijest i kulturu Bošnjaka u Hrvatskoj, svezak 13, broj 38 – 39, Zagreb 2014, Bošnjačka nacionalna zajednica za Grad Zagreb i Zagrebačku županiju

I 2014. godine po trinaesti puta na 496 stranica objavljen je 38–39 broj *Bošnjačke pismohrane*, časopisa za povijest i kulturu Bošnjaka u Hrvatskoj, izdanje Bošnjačke nacionalne zajednice za Grad Zagreb i Zagrebačku županiju. Radi se o uistinu vrlo uspješnom zborniku koji redovito donosi niz znanstvenih i stručnih radova s konferencija koje organizira Bošnjačka nacionalna zajednica Hrvatske, Islamska zajednica u Hrvatskoj, Medžlis islamske zajednice Zagreb i Bošnjačka nacionalna zajednica za Grad Zagreb i Zagrebačku županiju. Ovaj zbornik je vredniji time što su ovaj put objavljeni radovi sa dva znanstvena simpozija „Islam u Europi - stanje i perspektive“ i „Društveni položaj muslimanke u Europi – stanje i kako ga poboljšati“ te s okruglog stola „Položaj Bošnjaka u Republici Hrvatskoj u kontekstu europskih integracija“. U zborniku su objavljena 23 znanstvena i stručna članka te 12 ostalih članaka vezanih za književno stvaralaštvo, umjetnost (likovno stvaralaštvo) i bošnjačke znanstvenike. Zbornik uz to ima i dvije znanstvene recenzije, čime je postigao da se autorima njihov rad znanstveno vrednuje. *Bošnjačka pismohrana* podijeljena je u sedam osnovnih cjelina od kojih je svaka cjelina podijeljena u potpoglavlja, odnosno radove pojedinih znanstvenika, javnih i kulturnih radnika vezanih za pojedinu temu Zbornika.

Prva cjelina pod nazivom *Bosna i Hercegovina i Bošnjaštvo* sastoji se od četiri teksta. Prvi je tekst *Historijsko razumijevanje Bošnjaštva u kontekstu popisa stanovništva u BIH u 2013. godini* autora prof. dr. Muje Demirovića s Pravnog fakulteta Univerziteta u Bihaću u kojem autor komentira popis stanovništva u Bosni i Hercegovini 2013. u kontekstu bošnjačke nacije. Doc. dr. sc. Edin Mutapčić sa Pravnog fakulteta Univerziteta u Tuzli piše rad pod naslovom *Srednjovjekovna Bosna i njezin narod* u kojem se bavi egzistiranjem medijevalne bošnjačke etničke zajednice. Autor smatra kako je sinteza različitih etničkih skupina u jedinstvenu bošnjačku etničku zajednicu u srednjem vijeku dobila svoj okvir u bosanskoj državi, koja je dovela do posebnosti današnjeg bosanskohercegovačkog prostora u obliku višestoljetnog kontinuiteta teritorija, imena i političkog organiziranja. Prof. dr. Ivan Balta sa Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Osijeku piše rad *Bošnjaštvo u austrougarskoj politici krajem 19. i početkom 20. vijeka* u kojem je naglasak stavljen na politiku Benjamina Kallaya i Istvana Buriana prema Bosni i Hercegovini, odnosno usporedbu projekta stvaranja Kallayeve bosanske nacije u odnosu na jačanje vjerskih zajednica i nacionalnih

individualnosti u vrijeme Burianove uprave. Četvrti rad piše doc. dr. sc. Dževad Drino sa Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici pod naslovom *Josip Vrbić – pisac historije Bosne i Hercegovine i osnivač Bošnjačke demokratske stranke* u kojem se bavi Vrbićevim političkim idejama i shvaćanjem bošnjaštva kao i njegovim historiografskim radom.

Druga cjelina sadrži dva teksta. Jedan je tekst prof. dr. Seada Berberovića *Analiza rezultata popisa stanovništva 2011. u Republici Hrvatskoj prema narodnosti i vjeri*. Radi se o iznimno korisnom tekstu u kojem Berberović analizira rezultate posljednjeg popisa stanovništva u Hrvatskoj i uspoređuje ga s prošlim popisom iz 2001. Ujedno se bavi i političkom zastupljenošću Bošnjaka u županijama i općinama, odnosno njihovim pravom za osnivanje vijeća ili dobivanje predstavnika nacionalne manjine. Drugi tekst je izvorni znanstveni rad dr. sc. Zlatka Hasanbegovića i dr. sc. Nenada Pokosa (*Tro*) *jedan narod. Bošnjaci, Muslimani i Hrvati Muslimani u Hrvatskoj u popisima stanovništva 2001. i 2011. godine* koji je objavljen u *Društvenim istraživanjima* 2014. godine. U tekstu autori na temelju neobjavljenih podataka iz Državnog zavoda za statistiku donose informacije o nacionalnom izjašnjavanju Bošnjaka u Hrvatskoj 2011. godine.

Treća cjelina *Bošnjaci i Islamska zajednica* sastoji se od jedanaest tekstova. Prvi je tekst prof. dr. sc. Ivana Markešića, sociologa religije, pod naslovom *Islamizirana Europa ili europezirani islam*. Markešić se pozabavio terminima Europa i islam pokušavajući odgovoriti na pitanja što se podrazumijeva pod tom pojmovima s naglaskom na socioreligijsku situaciju, zaključujući kako je Europa nužno mora omogućiti suživot, ali i izgradnju zajedničkih vrijednosti. Prof. dr. sc. Enes Karić s Fakulteta islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu piše esej *Ljudsko lice u izvorima islama*. U tekstu piše o opisu ljudskog lica u Kur'anu i Hadisu u kontekstu suvremenih rasprava o pokrivanju ljudskog lica. Autor raspravu zaključuje tezom kako praksa pokrivanja čovjekova lica ne može biti opravdana izvorima islama. Akademik prof. dr. sc. Ferid Muhić piše tekst *Kritička analiza ključnih argumenata ekstremnog antislamizma: slučaj Bat Ye'or* u kojem donosi informacije o današnjoj islamofobiji. Muhić se posebno pozabavio autoricom koja piše pod pseudonimom Bat Ye'or, pozivajući na križarski rat protiv muslimana. Prof. dr. sc. Aziz Hasanović piše tekst o *Utjecaju islama na oblikovanje Europe* u kojem navodi primjer Hrvatske kao pozitivnog modela integracije muslimana u europskom društvu. Mr. sc. hfz. Behija Durmišević bavi se temom *Bošnjačko razumijevanje islama u 20. stoljeću – tematizacija pitanja muslimanke u Bosni i Hercegovini tokom 20. stoljeća*. U tekstu piše o položaju žena muslimanki kroz dvadeseto stoljeće uspoređujući zakonske propise od početka stoljeća do današnjih dana. Doc. dr. sc. Nedžad Grabus, predsjednik Mešihata Islamske zajednice u Sloveniji, na primjeru džamije u Ljubljani piše o *islamskim kulturnim centrima i*

integracijskim procesima muslimana u europska društva. Doc. dr. sc. Amir Karić sa Pravnog fakulteta Univerziteta u Tuzli bavi se u svojem tekstu *nekim aspektima političke participacije muslimana u Evropi*. Zaključuje kako se muslimani aktivno uključuju u politički život svojih novih domovina pri čemu su većinom opredijeljeni podrškom tradicionalnim strankama. Sead Muhamedagić osvrnuo se na monografiju *Muslimani u Austriji. Povijest, životni svijet religija. Osnove za dijalog* autora Susanne Heine. Dr. sc. Sead Alić bavi se u tekstu *Kako postaviti pitanje?* pravicima razmišljanja o odnosu islama i Europe. Prof. dr. sc. Fahira Fejzić Čengić piše tekst *Medijska pismenost – duhovna uspravnost žene u postmodernim tokovima – komparativni pogled*. Prof. dr. sc. Adnan Jahić s Filozofskog fakulteta u Tuzli se bavi *bilješkama o hafizu Salihu ef. Sivčeviću i njegovom djelovanju u Behram-begovoj medresi u Tuzli* te na temelju arhivske građe iz Arhiva Tuzlanskog kantona piše o njegovu reformatorskom radu.

Četvrti dio Zbornika posvećen je radovima s Okruglog stola *Manjine u Republici Hrvatskoj u kontekstu europskih integracija* na kojem je sudjelovalo šest sudionika. Prof. dr. sc. Sead Berberović daje osvrt na djelovanje *Bošnjaka u Hrvatskoj kao manjine kroz 22 godine*. Autor u tekstu analizira popise stanovništva od 1991. do 2011. te daje pregled organiziranja bošnjačke nacionalne manjine od osamostaljenja Hrvatske do današnjih dana. Mag.iur. Amina Nanić piše tekst o *ustavnopravnom položaju nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj* gdje analizira položaj nacionalnih manjina u Hrvatskoj (Jugoslaviji) od 1963. do današnjih dana. Dr. sc. Filip Škiljan iz Instituta za migracije i narodnosti donosi tekst koji se bavi *analizom stvarnih dosega u konzumaciji prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj* gdje donosi primjere kršenja prava nacionalnih manjina od uspostave neovisne Hrvatske do današnjih dana, a dr. sc. Ljiljana Dobrovšak iz Instituta Ivo Pilar napisala je tekst o *manjinskim udrugama/udruženjima na web stranicama* navedenim na popisu Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. Nemanja Relić, mag. polit., iz Srpskog demokratskog foruma piše tekst *Povezivanje nacionalnih manjina u svrhu ostvarivanja prava te mogućnosti financiranja projekata nacionalnih manjina kroz EU fondove* u kojem prezentira projekt financiran u sklopu IPA programa 2009. pri čemu bošnjačka i srpska nacionalna zajednica su surađivale u jačanju prava nacionalnih manjina na području Banije i Korduna. Dr. sc. Vlatka Dugački iz Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža u Zagrebu piše tekst *Česi u Hrvatskoj u XX. i XXI. stoljeću – sličnosti i razlike* u kojem donosi interesantne podatke o položaju češke nacionalne manjine između 1911. i 2011. godine.

Peti se dio bavi radom, značajem i životom prof. dr. sc. Esada Ćimića. Iz različitih uglova gledišta o Ćimiću pišu Esad Bajtal, Ivan Markešić, Mladen Labus i Ajka Tiro, a na kraju je dana i bibliografija radova sociologa religije prof. dr.

Esada Ćimića. Poglavlje je obogaćeno i objavljivanjem Ćimićeve teksta *Sudbina i otpori*. Radi se o vrijednom doprinosu istraživanju ličnosti Esada Ćimića.

U šestom dijelu pod naslovom *Književni prikazi* objavljene su drame Ahmeda Muradbegovića, a Dinko Delić piše tekst *Nedočitani bosanski pisac* o Ahmetu Muradbegoviću. Prof. dr. sc. Shahab Yar Khan analizira i uspoređuje položaj žena u djelima Williama Shakespearea i sufijskoj literaturi.

Posljednja cjelina pod nazivom *Likovno stvaralaštvo* obuhvaća tri priloga posvećena slikaru Zlatanu Vehaboviću. Poglavlje *Djelovanje Zlatana Vehabovića* obuhvaća intervju sa Zlatanom Vehabovićem koji je vodio Mladen Bičanić, te popratne tekstove uz izložbe Zlatana Vehabovića koji su izlazili u novinama ili koji su služili kao predgovor za izložbu i njegov životopis.

Radovi objavljeni u Zborniku obuhvaćaju poglede raznorodnih znanstvenika i stručnjaka na teme Bosne i Hercegovine i Bošnjaštva, Bošnjaka i Islamske zajednice, života i rada Esada Ćimića, nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, književnog rada Ahmeta Muradbegovića, djelovanja umjetnika Zlatana Vehabovića i popisa stanovništva koji je proveden u Hrvatskoj 2011. godine. Radi se o vrlo zanimljivom štivu koje neće biti korisno samo znanstvenoj publici, već i široj javnosti. Povijesni prilozi u ovom Zborniku predstavljaju vrlo zanimljiv pogled na odnos prema bošnjačkoj naciji u raznim razdobljima prošlosti. Drugi dio koji se tiče religije i odnosa islama prema naciji (posebno bošnjačkoj) kao i odnosu islama prema europskoj kulturi vrlo je značajan doprinos istraživanju i proučavanju islamske kulture u Bosni i Hercegovini, odnosno odnosa islama i Europe. Vrlo veliku vrijednost predstavljaju i pogledi znanstvenika i stručnjaka na položaje nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj s posebnim osvrtom na Bošnjakete na popise stanovništva 2001. i 2011. godine .

Autori su vrlo vješto obradili spomenute teme te na taj način stvorili tekstove koji će biti korisni znanstvenicima i stručnjacima različitih profila (ponajprije povjesničarima, sociolozima, filozofima i politolozima). Kako zbog promišljanja manjinskog položaja te primjerene metodologije, časopis *Bošnjačka pismohrana* predstavlja značajan doprinos poznavanju manjinske problematike u Hrvatskoj, a njegovo redovito izlaženje poticaj je za daljnje istraživanje posebice bošnjačke nacionalne manjine u Hrvatskoj te najrazličitijih bosanskohercegovačkih tema.

Filip Škiljan